

Ks. Artur J. KATOŁO

ZJAWISKO MIGRACJI NA PRZEŁOMIE TYSIĄCLECI Bibliografia wypowiedzi Jana Pawła II z lat 1978-2001*

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978), ss. 477	XI (1988) t. 3, ss. 1405
II (1979) [t. 1], ss. 1729	XI (1988) t. 4, ss. 2317
II (1979) t. 2, ss. 1574	XII (1989) t. 1, ss. 1945
III (1980) t. 1, ss. 1983	XII (1989) t. 2, ss. 1783
III (1980) t. 2, ss. 1869	XIII (1990) t. 1, ss. 1885
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XIII (1990) t. 2, ss. 1888
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
V (1982) t. 1, ss. 1376	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
V (1982) t. 2, ss. 2497	XV (1992) t. 1, ss. 2147
V (1982) t. 3, ss. 1751	XV (1992) t. 2, ss. 1119
VI (1983) t. 1, ss. 1730	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XVII (1994) t. 2, ss. 1281
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XIX (1996) t. 1, ss. 1798
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XIX (1996) t. 2, ss. 1206
X (1987) t. 1, ss. 1482	XX (1997) t. 1, ss. 1799
X (1987) t. 2, ss. 2582	XX (1997) t. 2, ss. 1230
X (1987) t. 3, ss. 1812	XXI (1998) t. 1, ss. 1669.
XI (1988) t. 1, ss. 1073	XXI (1998) t. 2, ss. 1483.
XI (1988) t. 2, ss. 2625	

NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań-Warszawa 1987, ss. 220.

* Bibliografia za rok 2001 obejmuje wypowiedzi do miesiąca sierpnia.

NP II, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793.

NP II, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753.

NP III, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań-Warszawa 1985, ss. 875.

NP III, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań-Warszawa 1986, ss. 924.

NP IV, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611.

NP IV, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572.

NP V, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877.

NP V, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004.

NP VI, 1 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852.

NP VI, 2 – J a n P a w e ł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686.

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 1(1980)-

1978

1. *Służba Kościoła dla ludzkości* (Przemówienie do Korpusu Dyplomatycznego, 20 X), NP I, s. 9-10; toż: *Il servizio della Chiesa all'umanità*, IGP I, s. 26-30.

2. *Bez sprawiedliwości nie ma miłości* (Przemówienie podczas audiencji generalnej, 8 XI), NP I, s. 48-50; toż: *Senza giustizia non c'è amore*, IGP I, s. 108-111.

3. *Rozwój w wolności* (Przemówienie do uczestników plenarnego zebrania Papieskiej Komisji „Iustitia et Pax”, 11 XI), NP I, s. 59-62; toż: *Sviluppo nella libertà*, IGP I, s. 132-135.

4. *Prawo do pracy i sprawiedliwości społecznej* (Przemówienie do grupy pracowników chrześcijańskich, 9 XII), NP I, s. 145-147; toż: *Il diritto al lavoro e alla giustizia sociale*, IGP I, s. 319-321.

1979

5. *Pokój i postęp dla całego świata* (Przemówienie do Korpusu Dyplomatycznego, 12 I), NP II, 1, s. 22-26; toż: *Pace e progresso per tutto il mondo*, IGP II, 1, s. 43-51.

6. *Migracja – troską Kościoła* (Przemówienie do uczestników Światowego Kongresu, 15 III), NP II, 1, s. 167-269; toż: *Migrazioni: l'impegno della Chiesa*, IGP II, 1, s. 661-664.

7. *Prawo człowieka do pracy i do ziemi* (Homilia podczas Mszy św. w Nowym Targu (Polska), 8 VI), NP II, 1, s. 686-688; toż: *Il diritto dell'uomo al lavoro e alla terra*, IGP II, 1, s. 1488-1491.

8. *Miłość do ziemi na bazie prawdziwego postępu* (Przemówienie do uczestników Międzynarodowej Konferencji na Rzecz Reformy Agrarnej i Rozwoju Wsi), NP II, 2, s. 25-28; toż: *L'amore per la terra alla base di un reale progresso civile*, IGP II, 2, s. 50-55.

9. *Praca jest dla człowieka, a nie człowiek dla pracy* (Przemówienie podczas spotkania z robotnikami w Pomezia, 14 IX), NP II, 2, s. 147-149; toż: *Il lavoro é per l'uomo e non l'uomo per il lavoro*, IGP II, 2, s. 296-300.

10. *Godność osoby ludzkiej fundamentem sprawiedliwości i pokoju* (Przemówienie wygłoszone na XXXIV Sesji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, 2 X), NP II, 2, s. 258-269; toż: *La dignità della persona umana fondamento di giustizia e di pace*, IGP II, 2, s. 522-540.

11. *Walka z głodem – to problem najważniejszy i najpilniejszy* (Przemówienie w siedzibie Organizacji FAO, 12 XI), NP II, 2, s. 539-544; toż: *Il problema più grave e più urgente è la lotta contro la fame*, IGP II, 2, s. 1133-1142.

12. *Orędzie na Dzień Emigranta* (1 XII), NP II, 2, s. 626-628; toż: *Messaggio per la Giornata del Migrante*, IGP II, 2, s. 1305-1309.

1980

13. *Głód sprawiedliwości nie może być źródłem nienawiści* (Homilia do robotników w Saint-Denis (Francja), 31 V), NP III, 1, s. 688-693; toż: *L'uomo esprime nel lavoro la sua vocazione all'amore e alla giustizia*, IGP III, 1, s. 1562-1572.

14. *Nadzieja – kryterium zmian i rozwoju* (Orędzie do uczestników nadzwyczajnej Sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ, 26 VIII), NP III, 2, s. 239-243; toż: *Una speranza costruttiva criterio della strategia dello sviluppo*, IGP III, 2, s. 438-445.

15. *Proces urbanizacji musi być pod kontrolą i opieką* (Przemówienie do uczestników Międzynarodowej Konferencji nt. „Populacja a przyszłość miast”, 4 IX), NP III, 2, s. 287-289; toż: *Il processo di urbanizzazione dev'essere controllato e guidato*, IGP III, 2, s. 530-533.

16. *Europejska obrona praw człowieka* (Przemówienie do prawników i sędziów Trybunału Europejskiego, 10 XI), NP III, 2, s. 581-584; toż: *Attraverso la commissione e la corte la difesa europea dei diritti umani*, IGP III, 2, s. 1113-1119.

17. *Rok działalności Stolicy Apostolskiej* (Przemówienie do Kolegium Kardynałów, 22 XII), NP III, 2, s. 873-887; toż: *Il cammino della Chiesa tra gli uomini per la costruzione di un mondo più giusto*, IGP III, 2, s. 1755-1779.

1981

18. *Kościół czuje się powołany do udzielania pomocy uchodźcom* (Wizyta w obozie uchodźców w Morong, 21 II), NP IV, 1, s. 217-218; toż: *L'assistenza ai profughi parte integrante della missione della Chiesa*, IGP IV, 1, s. 445-448.

19. *90 rocznica encykliki „Rerum novarum”* (Przemówienie odczytane przez Kardynała Sekretarza Stanu, 15 V), NP IV, 1, s. 573-579; toż: *La celebrazione dell'anniversario dell'enciclica „Rerum novarum”*, IGP IV, 1, s. 1190-1202.

20. Encyklika o pracy ludzkiej *Laborem exercens* (15 IX), NP IV, 2, s. 69-104; toż: *Lettera enciclica Laborem exercens*, IGP IV, 2, s. 154-215 [tekst w jęz. łacińskim]; s. 216-266 [tekst w jęz. włoskim].

21. *Orędzie Ojca Świętego na Pierwszy Światowy Dzień Wyżywienia* (16 X), NP IV, 2, s. 185-186; toż: *Garantire concretamente a ogni uomo il diritto fondamentale alla nutrizione*, IGP IV, 2, s. 441-444.

22. *Rozwój rolnictwa – wymogi sprawiedliwości światowej* (Przemówienie do uczestników XXI Sesji Konferencji FAO, 13 XI), NP IV, 2, s. 270-272; toż: *Rispondiamo alla domanda di giustizia postaci dalle nazioni povere della Terra*, IGP IV, 2, s. 622-627.

23. *Zjawisko emigracji* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 15 XI), NP IV, 2, s. 279-280; toż: *Corresponsabilità e condivisione dei cristiani per i problemi che angustiano gli emigranti*, IGP IV, 2, s. 643-646.

24. *Zaangażowanie Kościoła lokalnego w duszpasterstwie migrantów* (Przemówienie do biskupów Kalabrii w czasie wizyty „ad limina”, 10 XII), NP IV, 2, s. 406-408; toż: *Impegno della Chiesa locale nella cura pastorale dei migranti*, IGP IV, 2, s. 896-900.

25. Adhortacja apostolska o zadaniach rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym *Familiaris consortio* (15 XII), NP IV, 2, s. 432-493; toż: *L'esortazione apostolica circa i compiti della famiglia cristiana Familiaris consortio*, IGP IV, 2, s. 948-1045 [tekst w jęz. łacińskim]; s. 1046-1130 [tekst w jęz. włoskim].

26. *Działalność Stolicy Apostolskiej „ad extra” w roku 1981* (Przemówienie do Kurii i pracowników Watykanu, 22 XII), NP IV, 2, s. 532-542; toż: *La Chiesa rinnova il dialogo con il mondo per favorire la comprensione tra i popoli*, IGP IV, 2, s. 1208-1225.

1982

27. *Kościół wobec największych problemów współczesnego świata* (Przemówienie noworoczne do Korpusu Dyplomatycznego, 16 I), NP V, 1, s. 51-61; toż: *La pace, i diritti dell'uomo e dei popoli, la vita umana, il lavoro, la famiglia, al centro della sollecitudine della Santa Sede*, IGP V, 1, s. 108-126.

28. *Przemówienie na 68 Sesji Międzynarodowej Organizacji Pracy* (Genewa, 15 VI), NP V, 2, s. 76-86; toż: *Solo una nuova solidarietà fondata sul vero significato del lavoro umano può costruire una società più giusta e aperta all'autentico progresso*, IGP V, 2, s. 2250-2267 [tekst w jęz. francuskim]; s. 2267-2280 [tekst w jęz. włoskim].

29. *„Plaga” uchodźców sprawą wstydliwą dla naszych czasów* (Przemówienie skierowane do Wysokiego Komisarza Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców, 25 VI), NP V, 2, s. 133-135; *La „piaga” dei rifugiati una vergogna per la nostra epoca*, IGP V, 2, s. 2398-2401.

30. *Specyficzna obecność Kościelna w strukturach i organizacjach dla duszpasterstwa migracji* (List podpisany przez Kardynała Sekretarza Stanu na Dzień Migranta, 28 IX), NP V, 2, s. 463-467; toż: *Specifica presenza ecclesiale nelle strutture e negli organismi per la pastorale delle migrazioni*, IGP V, 3, s. 616-622.

31. *Problemy emigracji* (Przemówienie podczas liturgii Słowa przed bazyliką Nuestra Senora de Guadalupe (Hiszpania), 4 XI), NP V, 2, s. 699-703; toż: *Il comportamento verso gli immigrati segna il livello democratico di una nazione*, IGP V, 3, s. 1121-1127.

1983

32. *Założenia i cele międzynarodowej działalności Stolicy Świętej* (Przemówienie do Korpusu Dyplomatycznego, 15 I), NP VI, 1, s. 56-64; toż: *Il dialogo leale per la pace: linea di azione della Santa Sede e modello dell'attività diplomatica*, IGP VI, 1, s. 119-132 [tekst w jęz. francuskim].

33. *Kwestia społeczna Południa i jej najpilniejsze problemy* (Przemówienie do władz cywilnych w Termoli, 19 III), NP VI, 1, s. 361-362; toż: *La questione sociale del Mezzogiorno e i suoi più urgenti problemi*, IGP VI, 1, s. 756-758.

1984

34. *Wszyscy jesteśmy w drodze do ojczyzny* (Przemówienie do emigrantów, Lucerna (Szwajcaria), 16 VI), ORpol. 5(1984) nr 8, s. 22; toż: *I lavoratori immigrati da tante nazioni immagine del popolo di Dio in cammino*, IGP VII, 1, s. 1832-1838.

35. *Problem uchodźców* (Orędzie na Światowy Dzień Emigranta przesłane w imieniu Papieża przez Kardynała Sekretarza Stanu na ręce Przewodniczącego Papieskiej Komisji Duszpasterstwa Migracji i Turystyki, 30 VIII), ORpol. 5(1984) nr 8, s. 28; toż: „*È ancora grave il dramma dei rifugiati e dei clandestini*”, IGP VII, 2, s. 295-299.

1985

36. *Nie przeciwko ludziom, lecz przeciw niesprawiedliwości* (Homilia wygłoszona podczas Mszy świętej dla świata pracy i emigrantów, Luksemburg, 15 V), ORpol. 6(1985) numer specjalny(1), s. 22-23; toż: *Contro l'ingiustizia una vera solidarietà*, IGP VIII, 1, s. 1379-1386 [tekst w jęz. francuskim]; s. 1386 [tekst w jęz. portugalskim].

37. *Dziedzictwo i świadectwo* (Przemówienie do Polaków zamieszkałych w krajach Beneluxu, Bruksela (Belgia), 19 V), ORpol. 6(1985) nr 4-5, s. 17; toż: *Fedeltà a Cristo e alla propria storia: ecco il vero significato di solidarietà*, IGP VIII, 1, s. 1553-1559 [tekst w jęz. polskim].

38. *Kościoty lokalne wobec emigrantów* (Orędzie na Światowy Dzień Emigracji, 16 VII), ORpol. 6(1985) nr 8, s. 5; toż: *Il diritto dei fedeli migranti alla libertà integrazione ecclesiale*, IGP VIII, 2, s. 129-133.

39. *Ogni diocesi e ogni parrocchia devono sentirsi interpellate da quanti sono costretti ad emigrare* [Każda diecezja i każda parafia muszą się czuć odpowiedzialne za tych, którzy zmuszeni są emigrować] (Przemówienie podczas Sympozjum Konferencji Episkopatu Włoch na temat emigracji, 6 IX), IGP VIII, 2, s. 590-593.

40. *Proteggere i diritti degli immigrati* [Bronić praw emigrantów] (Przemówienie podczas spotkania na Placu św. Piotra, 17 XI), IGP VIII, 2, s. 1281.

1986

41. *La priorità dell'uomo è il cardine attorno al quale deve muoversi l'intera organizzazione del lavoro* [Pierwszeństwo człowieka jest podstawą organizacji pracy] (Przemówienie do robotników w Prato, 19 III), IGP IX, 1, s. 767-775.

42. *Rinnovata evangelizzazione dell'Europa nella prospettiva del Terzo Millennio* [Odnowa ewangelizacyjna Europy w perspektywie Trzeciego Tysiąclecia] (Przemó-

wienie do Europejskiego Zgromadzenia Misjonarzy wśród emigrantów, 27 VI), IGP IX, 1, s. 1949-1952.

43. *Nie zapominajcie o korzeniach, z których wyrastacie* (Spotkanie z Polakami w Bogocie (Kolumbia), 1 VII), ORpol. 7(1986) nr 7, s. 5; toż: *Creatore delle „cose visibili e invisibili”*[*Ai pellegrini polacchi*], IGP IX, 2, s. 225-232 [230].

44. *Matżeństwo i rodzina* (Orędzie na Światowy Dzień Emigracji, 15 VIII), ORpol. 7(1986) nr 9, s. 22. 24; toż: *Gravi, dolorose e complesse le condizioni delle famiglie coinvolte nella dura situazione dell'emigrazione*, IGP IX, 2, s. 382-390.

45. *Sensibili „al grido dei poveri” per dare a tutti l'amore di Cristo* [Trzeba być wrażliwym „na wołanie biednych”, aby dawać wszystkim miłość Chrystusa] (Przemówienie do Padri Capitolari Scalabrini, 16 X), IGP IX, 2, s. 1040-1044.

46. *Nella memoria di quanti soffrirono per la libertà e per il volto cristiano della propria nazione progettate il futuro nello Spirito di Cristo* [Wspominając tych wszystkich, którzy cierpieli za wolność i chrześcijańskie oblicze własnego narodu, planujcie swoją przyszłość w Duchu Chrystusowym] (Przemówienie do wspólnoty polskiej na stadione „Cricket Ground” w Melbourne (Australia), 28 XI), IGP IX, 2, s.1737-1744.

47. *W perspektywie Kongresu Eucharystycznego* (Przemówienie podczas wigilijnej audiencji dla Polaków, 23 XII), ORpol. 7(1986) nr 11-12, s. 1. 17; toż: *Verso il Congresso Eucaristico con la consapevolezza che Dio libera l'uomo e dà senso alla vita*, IGP IX, 2, s. 2033-2037 [tekst w jęz. polskim].

1987

48. *Wielki dar Boga dla Kościoła* (Homilia podczas Mszy św. w Domu Generalnym Księża Zmartwychwstańców, 4 I), ORpol. 8(1987) nr 1, s. 5-6; toż: „*Nel ricordo e nell'imitazione della fede dei fondatori annunciate la presenza del Salvatore all'umanità di oggi*”, IGP X, 1, s. 17-21 [tekst w jęz. włoskim]; s. 20-21 [tekst w jęz. polskim]; s. 22-23 [tekst w jęz. angielskim].

49. *Impegno di solidarietà per alleviare le sofferenze dei più deboli e dei rifugiati* [Zaangażowanie w duchu solidarności, aby pocieszyć w cierpieniu najsłabszych i uciekinierów] (Przemówienie podczas akredytacji nowego ambasadora Stanów Zjednoczonych przy Stolicy Apostolskiej, 8 I), IGP X, 1, s. 56-59 [tekst w jęz. angielskim].

50. *Gli urgenti problemi umani e sociali dell'Isola aprono la prospettiva di una nuova stagione evangelizzatrice* [Pilne problemy ludzkie i społeczne Wyspy otwierają perspektywy nowego okresu ewangelizacji] (Przemówienie do biskupów z Sardynii podczas wizyty „ad limina”, 9 I), IGP X, 1, s. 60-65.

51. *La solidarietà è un imperativo per superare le crescenti difficoltà nel mondo del lavoro* [Solidarność jest imperatywem w przewyciężaniu narastających problemów świata pracy] (Przemówienie do uczestników Sympozjum z okazji 5. lecia encykliki *Laborem exercens*, 17 I), IGP X, 1, s. 129-136.

52. *Życie społeczeństwa nie może się rozwijać kosztem osoby ludzkiej* (Spotkanie ze wspólnotą polską, Buenos Aires (Argentyna), 10 IV), ORpol. 8(1987) nr 6, s. 25; toż: *Dieci secoli di cultura umanistica e cristiana costituiscono la ricchezza alla quale attingere*, IGP X, 1, s. 1224-1230 [tekst w jęz. polskim].

53. *Troska o ziemię moralnym obowiązkiem chrześcijan* (Homilia podczas Mszy św. w Val Visende (Włochy), 12 VII), ORpol. 8(1987) nr 8, s. 14-15; toż: *È impegno morale per il cristiano avere cura della terra affinché diventi una dimora degna dell'universale famiglia umana*, IGP X, 3, s. 63-69.

54. *Dzień Emigranta* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 15 XI) ORpol. 8(1987) nr 11-12, s. 29; toż: *Maggiore attenzione dei governi ai diritti delle famiglie*, IGP X, 3, s. 1112-1113.

1988

55. *Cooperazione al di qua e al di là delle frontiere per risolvere le nuove questioni dell'emigrazione* [Współpraca ponad granicami w celu rozwiązania nowych problemów związanych z emigracją] (Przemówienie do uczestników sesji „L'Italia fuori d'Italia”, 28 V), IGP XI, 2, s. 1665-1667.

56. *Orędzie na Światowy Dzień Emigranta* (4 X), ORpol. 9(1988) nr 10-11, s. 32; toż: *Affido a Maria la difficile situazione personale dei migranti*, IGP XI, 3, s. 1024-1030.

1989

57. *Orędzie na Światowy Dzień Migranta 1989* (10 IX), ORpol. 10(1989) nr 9, s. 4; toż: *Le migrazioni veicolo di fede e di fraternità per un mondo sempre più interdipendente e solidale*, IGP XII, 2, s. 490-495.

58. „*Avete saputo portare dovunque il patrimonio della vostra fede*” [„Umieliście zanieść wszędzie dziedzictwo waszej wiary”] (Przemówienie do pielgrzymów z Friuli, członków Ruchu „Fogolàr Furlan”, 21 X), IGP XII, 2, s. 976-978.

59. *Una nuova evangelizzazione per arginare il proselitismo delle sette tra i migranti* [Nowa ewangelizacja sposobem zapobiegania prozelityzmowi sekt wśród emi-

grantów] (Przemówienie podczas zebrania plenarnego Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych, 26 X), IGP XII, 2, s. 1033-1037.

60. *Prendere coscienza dei doveri dell'accoglienza e della solidarietà per i migranti* [Uznać za nakaz sumienia przyjęcie emigrantów i okazanie im solidarności] (Przemówienie z okazji Dnia Migranta, 19 XI), IGP XII, 2, s. 1298.

1990

61. *È responsabilità di tutti creare un tessuto sociale favorevole all'accoglienza dei migranti e dei rifugiati* [Wszyscy są odpowiedzialni za stworzenie klimatu społecznego, który będzie przychylny przyjęciu emigrantów i uchodźców] (Przemówienie do Międzynarodowej Komisji Katolickiej ds. Migracji, 5 VII), IGP XIII, 2, s. 56-60 [tekst w jęz. francuskim].

62. *Niebezpieczny prozelityzm sekt religijnych* (Orędzie na Światowy Dzień Migracji 1990, 25 VII), ORpol. 11(1990) nr 7-8, s. 8; toż: *Una sapiente azione pastorale per salvaguardare i migranti dal proselitismo religioso*, IGP XIII, 2, s. 145-151.

63. *Le celebrazione della Giornata Nazionale delle Migrazioni* [Obchody Narodowego Dnia Migracji] (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 18 XI), IGP XIII, 2, s. 1221.

1991

64. *La nuova ondata di masse in fuga impone agli stati di programmare con realismo e generosità l'accoglienza* [Nowe fale uchodźców zmuszają państwa do zaplanowania, z całym realizmem i szczodrobliwością, ich przyjęcia] (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych, 11 IV), IGP XIV, 1, s. 741-744.

65. *Orędzie na Światowy Dzień Migranta* (21 VIII), ORpol. 12(1991) nr 9-10, s. 37-38; toż: *Occorre una vera „etica dell'incontro” perchè ogni persona sia riconosciuta nella sua dignità e rispettata nella sua identità culturale*, IGP XIX, 2, s. 415-420.

66. *Una costruttiva politica di accoglienza per i migranti perchè siano rispettati nella loro dignità di persone* [Szczera polityka przyjęcia emigrantów, aby uszanować ich godność osobową] (Przemówienie do uczestników III Światowego Kongresu Duszpasterstwa Emigrantów i Uchodźców, 5 X), IGP XIV, 2, s. 741-744.

67. *Oby miłość w nas zwyciężyła* (Homilia podczas Mszy świętej w Cuiabà (Brazylia), 16 X), ORpol. 12(1991) nr 11, s. 15-17; toż: *Il migrante è una sfida alla carità e alla giustizia. Ogni uomo è giudicato per la capacità di accogliere*, IGP XIV, 2, s. 878-884 [tekst w jęz. portugalskim].

1992

68. *Occorre creare appropriate condizioni di accoglienza e di solidarietà per gli emigranti* [Należy stworzyć odpowiednie warunki przyjęcia jako znak prawdziwej solidarności z emigrantami] (Przemówienie do pielgrzymów hiszpańskich mieszkających w Szwajcarii, 30 V), IGP XV, 1, s. 1649-1650 [tekst w jęz. hiszpańskim].

69. *Orędzie na Światowy Dzień Migranta 1992* (31 VII), ORpol. 13(1992) nr 10, s. 6-8; toż: *Accogliere lo straniero con l'atteggiamento gioioso di chi sa riconoscere in lui il volto di Cristo*, IGP XV, 2, s. 80-84.

1993

70. *Poszanowanie praw wszystkich drogą do pokoju i bezpieczeństwa* (Przemówienie podczas spotkania z prezydentem Sudanu, Chartum, 10 II), ORpol. 14(1993) nr 4, s. 37-38; toż: *Le minoranze hanno il diritto di esistere: lo stato è moralmente obbligato a garantire il rispetto senza discriminazioni*, IGP XVI, 1, s. 403-407 [tekst w jęz. angielskim].

71. *Il dialogo è la sola via rispettosa dell'uomo, dei popoli e delle minoranze etniche* [Dialog jest jedyną drogą poszanowania człowieka, narodów i mniejszości etnicznych] (Przemówienie podczas składania listów uwierzytelniających przez nowego ambasadora Rumunii, 8 VI), IGP XVI, 1, s. 1444-1447 [tekst w jęz. francuskim].

72. *Lo stato difenda le famiglie degli immigrati dal razzismo e dall'emarginazione* [Obowiązkiem państwa jest bronić rodziny migrantów przed rasizmem i marginalizacją] (Orędzie na Światowy Dzień Emigranta 1993-1994, 6 VIII), IGP XVI, 2, s. 150-155.

73. *Bliźni, którego trzeba kochać* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych, 21 X), ORpol. 15(1994) nr 2, s. 29-30; toż: *Accogliere quanti sono coinvolti nella mobilità umana significa aiutarli a diventare costruttori di solidarietà*, IGP XVI, 2, s. 1073-1077.

74. *Solidarietà fraterna per affrontare e risolvere i problemi dei migranti* [Braterska solidarność sposobem rozwiązania problemów emigrantów] (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 21 XI), IGP XVI, 2, s. 1323.

1994

75. *In una società votata all'autentico progresso vanno rispettati i diritti delle minoranze* [W społeczeństwie powołanym do prawdziwego postępu, respektowane są prawa mniejszości] (Przemówienie podczas składania listów uwierzytelniających

przez nowego ambasadora Pakistanu, 13 I), IGP XVII, 1, s. 96-99 [tekst w jęz. angielskim].

76. *Orędzie na Światowy Dzień Migranta 1995* (10 VIII), ORpol. 15(1994) nr 11, s. 6-7; toż: *Solidarietà, accoglienza, tutela da abusi e protezione a favore della donna*, IGP XVII, 2, s. 116-120.

77. *Accoglienza e solidarietà verso i nostri fratelli migranti* [Gościnność i solidarność wobec naszych braci emigrantów] (Przemówienie na zakończenie modlitwy „Anioł Pański”, 20 XI), IGP XVII, 2, s. 833.

1995

78. *Św. Franciszka Ksawera Cabrini* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 19 II), ORpol. 16(1995) nr 5, s. 38-39; toż: *Santa Francesca Saveria Cabrini: un cuore materno per gli emigranti*, IGP XVIII, 1, s. 402-403.

79. *Nie wolno łamać ani ignorować praw migranta* (Orędzie na Światowy Dzień Migranta 1996, 25 VIII [1995]), ORpol. 17(1996) nr 6, s. 8-10; toż: „*Nella Chiesa nessuno è straniero e la Chiesa non è straniera a nessun uomo e in nessun luogo*”, IGP XVIII, 2, s. 130-134.

80. *La crescente disparità economica esistente fra i popoli in via di sviluppo e quelli industrializzati tende a riprodursi all'interno delle singole nazioni* [Wzrastająca nierówność ekonomiczna pomiędzy narodami na drodze do rozwoju i tymi już rozwiniętymi zaczyna się rozwijać również wewnątrz poszczególnych narodów] (Przemówienie do uczestników plenarnego zebrania Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych, 27 X), IGP XVIII, 2, s. 957-961.

81. *Le donne immigrate in Italia possono trovare un proprio ruolo all'interno della comunità* [Kobiety-emigrantki we Włoszech mogą odnaleźć swoje powołanie wewnątrz wspólnoty] (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 19 XI), IGP XVIII, 2, s. 1172.

1996

82. *Individuare le esigenze prioritarie ed elaborare risposte più consoni al rispetto della dignità delle persone e al dovere dell'accoglienza* [Orędzie na Światowy Dzień Migranta 1997] (21 VIII [1996]), IGP XIX, 2, s. 205-211.

83. *Obchody Dnia Migranta we Włoszech* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 17 XI [1996]), ORpol. 18(1997) nr 1, s. 46; toż: *Arginare l'irregolarità e combattere la clandestinità senza dimenticare che si tratta di persone*, IGP XIX, 2, s. 720.

1997

84. *È dovere dello stato riconoscere e rispettare il diritto delle minoranze all'esistenza* [Obowiązkiem państwa jest uznanie i przestrzeganie prawa mniejszości do istnienia] (Przemówienie z okazji złożenia listów uwierzytelniających przez nowego ambasadora Sudanu, 24 IV), IGP XX, 1, s. 782-784 [tekst w jęz. francuskim].

85. *Orędzie na Światowy Dzień Migranta 1998* (9 XI [1997]), ORpol. 19(1998) nr 1, s. 12-14; toż: *Sia rispettata ogni persona e siano bandite le discriminazioni che umiliano la dignità umana*, IGP XX, 2, s. 769-775.

1998

86. *Myślmy o ludziach, którzy cierpią* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, Split (Chorwacja), 4 X), ORpol. 19(1998) nr 12, s. 13-14; toż: *La comunità internazionale non lasci mancare al Kosovo il suo aiuto tempestivo*, IGP XXI, 2, s. 653-654 [tekst w jęz. chorwackim].

87. *Chrześcijanie wobec zjawiska migracji* (Przemówienie do przedstawicieli IV Światowego Kongresu Duszpasterstwa Migrantów i Uchodźców, 9 X [1998]), ORpol. 20(1999) nr 2, s. 46-47; toż: *La riconciliazione, dimensione propria del Giubileo, possa trovare espressione in una forma di sanatoria per gli immigrati che soffrono il dramma della precarietà*, IGP XXI, 2, s. 700-704.

88. *Tragedia uchodźców* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 29 XI [1998]), ORpol. 20(1999) nr 2, s. 26-27; toż: *Adottare con urgenza misure efficaci per fermare in tempo traffici disonesti*, IGP XXI, 2, s. 1155.

1999

89. *Orędzie na Światowy Dzień Migranta 1999* (2 II), ORpol. 20(1999) nr 4, s. 7-10.

90. *Przystań dla uchodźców* (Przemówienie do delegacji z byłej Jugosławiańskiej Republiki Macedonii, 22 V), ORpol. 20(1999) nr 7, s. 44.

91. *Obchody Wielkiego Jubileuszu wezwaniem do zmiany stylu życia* (Orędzie na Światowy Dzień Migranta 2000, 21 X [1999]), ORpol. 21(2000) nr 3, s. 6-9.

2000

92. *Macie niezbywalne prawo do godnego życia* (Przemówienie podczas wizyty w obozie dla uchodźców palestyńskich, 22 III), ORpol. 21(2000) nr 5, s. 23-24.